

УДК 341.176.1.(4:477)

Сех Д. А.

аспірантка,

кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби,

факультет міжнародних відносин,

ЛНУ імені Івана Франка,

вул. Січових Стрільців, 19,

м. Львів, 79000, Україна

E-mail: Darynka_Sekh@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-2963-587X>

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.3>

«МІЖМОР'Я» – ВАЖЛИВИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ АЛЬЯНС У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У дослідженні акцентовано увагу на концепті «Міжмор'я»/«Тримор'я» та можливості участі України в цій ініціативі для збереження національної державності. Роблячи основний акцент на потенційних перевагах, які можуть принести ці геополітичні концепції Україні, дослідження визначає можливість зміцнення та загального розвитку країни. Науково обґрунтовується варіативний вплив об'єднання Центральної Європи на Україну та її можливість збереження суверенітету. В роботі здійснено ретельний аналіз можливостей та ризиків, пов'язаних із потенційною інтеграцією в різноманітні об'єднання, а також оцінюються їхні наслідки для суверенітету України. Аналізуються нові перспективи для України через активну участь Литви у «Тримор'ї». Ключова роль енергетики та співпраця в газовому секторі стали основою для залучення держав, які не є членами ініціативи. Крім того, у статті зазначена можлива участь Фінляндії, враховуючи її географічну логічність та існуючі спільні транспортні проекти із країнами-учасниками «Тримор'я». Серед ключових ініціатив, висвітлених у роботі, зокрема, визначаються плани співпраці української економіки з простором Міжмор'я в межах євразійського континенту, розробка стратегії гарантування безпеки Чорного моря та пошук нових форм співпраці в освітній сфері країн Середньої Європи. Підхід, що представлений у статті, пропонує шлях активізації та розширення співпраці України з сусідніми країнами, в тому числі – задля позитивних змін у їхньому уявленні про неї. Для українських політичних еліт важливо активно працювати над проектами, спрямованими на посилення лідерства серед країн Середньої Європи. Це передбачає розробку методик, цінностей та духовно-культурних основ для формування європейської ідентичності українців, із одночасним збереженням національної самобутності. Детально розкриваються переваги та обмеження членства в Європейському Союзі та НАТО, а також їхній вплив на відносини України з Росією та країнами-сусідами з ЄС. Основною метою аналізу є з'ясування того, чи зможе Україна досягти повного суверенітету, не вирішивши всіх питань, пов'язаних із своїм державним статусом. Дослідження пропонує різноманітні перспективи та альтернативи для України в контексті подальшого розвитку, звертає увагу на можливі шляхи зовнішньополітичної діяльності країни.

Ключові слова: концепція «Міжмор'я», регіональні інтеграційні об'єднання, між-державні відносини, суверенність, національна державність.

Актуальність теми дослідження полягає у вивченні потенційного значення концепції «Міжмор'я», як механізму протидії гегемонії наддержав в сучасному

світі. Завдання дослідження полягає у виявленні взаємозв'язку між великими та меншими державами, а також у визначенні важливості збереження суверенітету для країн із обмеженим потенціалом. Подальше дослідження спрямоване на пошук способів побудови національної державності та зміцнення позицій України в контексті міжнародних відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема сучасної концепції «Міжмор'я» цікавить багатьох українських та іноземних учених, серед котрих Олександр Маслак, Іванка Кондратьєва, Ігор Загребельний, Олена Семеняка, Олег Баган, Едуард Юрченко, Олег Гуцуляк, Роман Кот, Олександр Сич, Андреас Умланд, Томаш Щепаньські, Пйотр Окулевіч, Анджей Іздебські. Концепт «Міжмор'я» користується також суспільною популярністю. Пошукова система Google подає приблизну кількість результатів пошуку «Міжмор'я»: українською мовою 199 000, англійською 7 620 та польською 432 000. Отож, впевнено можна сказати, що концепт є актуальним насамперед в українському та польському наукових середовищах.

Методологічна основа дослідження:

1. За допомогою системного методу «Міжмор'я» розглядається як концепція, що підпорядковується певним закономірностям, та в якій простежуються чіткі взаємозв'язки між учасниками та елементами системи, де кожен з учасників займає визначене місце;

2. за допомогою історичного методу відслідковується у часовому вимірі період створення альянсу держав вздовж східного кордону європейського союзу протягом 1980-х–1990-х років та 2011–2023-х років;

3. функціональний метод дає змогу краще вивчити реальні можливості союзу як самостійного гравця в регіоні, дистанційованого як від Росії, так і, певною мірою, від ЄС.

У роботі також використовуються й інші загальнонаукові методи, такі як синтез, аналіз, індукція, дедукція, узагальнення, порівняння.

Вирішення недосліджуваних раніше аспектів загальної проблеми, якій присвячена стаття, полягає у представленні формату й потенційної зручності концепції, яка не вимагатиме від України значної внутрішньої та зовнішньої адаптації до вимог щодо членства. Особливу увагу приділено ідеї «Міжмор'я» як можливого інструменту протидії гегемонії певних держав, зокрема, зазначено спільні виклики, з якими зіштовхується як Україна, так і Польща зі сходу й заходу. На фоні цього розглядаються проблеми у відносинах між демократичними центрами й молодими демократіями Центрально-Східної Європи, з особливим акцентом на *casus* Польщі та Угорщини. Авторка допускає, що інтеграція держав «Міжмор'я» у форматі давньої Речі Посполитої може бути перспективною, але наразі не є можливою через реалії політичного й економічного характеру. Розглядається співпраця в рамках Люблінського трикутника, як позитивний крок у спільній боротьбі з російською агресією. Також відзначено позитивну роль Польщі та Литви як членів Європейського Союзу та НАТО у підтримці України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Який формат може бути? І який формат буде зручним конкретно для України? На нашу думку, потрібний такий формат, який не вимагатиме надто багато внутрішніх та зовнішніх достосувань держави до вимог щодо членства. «Міжмор'я» може бути корисним як інструмент протидії гегемонії

певних держав. Тим більше, що як Україна, так і Польща мають спільні, якщо не загрози, то у всякому випадку виклики. Виклики з боку, перш за все, східного, а також і західних сусідів.

З'являються проблеми у відносинах між центром – Брюсселем/Берліном/Парижем – і молодими демократіями Центрально-Східної Європи. Найкращим прикладом цього є Угорщина й Польща, де до влади прийшли партії націоналістично-популістично-клерикального характеру. Тому виникають розбіжності в підходах лідерів західних і центрально-східноєвропейських держав до трактування демократії. Польща, як і Угорщина, на позір іде демократичним шляхом. Маються на увазі вільні загальні вибори й інші речі, що є ознаками громадянського суспільства. Водночас є суттєві розбіжності в трактуванні реального характеру цих процесів, зокрема представниками правлячих політичних сил у Польщі чи в Угорщині, і європейськими чиновниками з Брюсселя чи Страсбурга. Це різниця підходів до певних процесів держав зі зрілою й молодою демократіями. У цих останніх усе ще відчувається спадщина тоталітарних режимів. Скажімо, в Україні бачимо взірць національної держави, опертої на авторитеті однієї партії й (бажано) одного лідера/вождя, що абсолютно не відповідає концепціям західної демократії.

Якщо б вдалося інтегрувати держави «Міжмор'я» в такому форматі, як давня Річ Посполита, то це могло б бути перспективне об'єднання, позаяк Польща, Литва, Білорусь та Україна мають багато спільних рис. Але наразі це не є можливим, позаяк Білорусь після останніх президентських виборів, придушених протестів опозиції та відкритої підтримки Росії у війні проти України «випала» з євроінтеграційних процесів на близьку, а то й середню перспективу. Оскільки немає шансів, аби вона приєдналася до *Intermarium*, то слід розпочати із співпраці в межах Люблінського трикутника – Польща, Литва, Україна. Перш за все, аби заручитися підтримкою з боку наших найближчих західних сусідів у боротьбі з російською агресією. В 2020 році Україна, Польща та Литва домовилися про партнерство у форматі Люблінського трикутника. Вже через півтора роки, коли Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, саме Польща та країни Балтії стали найбільш відданими союзниками Києва, надавши найбільше військової та гуманітарної допомоги пропорційно до своїх ВВП. На тлі відносної нерішучості країн Західної Європи та міжнародних організацій здавалося, що Балто-Чорноморський регіон може стати новим центром сили, який буде в стані зруйнувати агресивні плани Москви (Omelchenko, 2023). І Польща, і Литва є членами Європейського Союзу і НАТО, тому їхня позиція в діалозі України з цими двома структурами безумовно буде враховуватись. Отже з ними слід мати добрі відносини, а не погані, як це, на жаль, маємо у відносинах з Угорщиною, що блокує діалог України з НАТО. Хоч у цій ситуації слід брати до уваги значні російські впливи в Будапешті.

Таким чином, коли йдеться про концепції інтеграційних об'єднань, які не створюють надто багато викликів щодо змін внутрішньої й зовнішньої політики, міжнаціональних відносин тощо, а натомість творять структури, що допомагають нам «утримувати рівновагу» на міжнародній арені, підтримуючи належний рівень нашої зовнішньої політики, то виникає однозначне запитання-відповідь: а чому б і ні?

Концепція «Міжмор'я» почала формуватися в XIX столітті на фоні втрати Річчю Посполитою суверенітету й незалежності. Ідея відродження держави була

популярною серед польських еліт, проте не мала підтримки зі сторони інших держав. Відсутність допомоги західних європейських держав значною мірою спричинилася до поразок польських повстань кінця XVIII – середини XIX століття проти Росії та Австрії. У зв'язку з цим, як шлях до повернення втраченої державності, виникла ідея рівноправного союзу народів, які раніше проживали на теренах давньої Речі Посполитої. Остаточо сформулював ідею «Міжмор'я» майбутній очільник Польської держави Юзеф Пілсудський.

Його концепція мала дві форми. Спершу це мав бути союз Польщі, України, Білорусі й Литви, який поступово трансформувався б у конфедерацію (т.зв. «Перше Міжмор'я»). Але після советсько-польсько-української війни 1920 р. та окупації більшовиками більшої частини України й Білорусі, а також після анексії частини Литви II Річчю Посполитою, ідея союзу втратила актуальність. З часом з'явилися нові ідеї союзу між Чорним і Балтійським мор'ями. Спершу це було «Друге Міжмор'я» Ю. Пілсудського, частиною якого теоретично мали стати країни Балтії, Чехословаччина, Угорщина, Румунія та Югославія. Деяко пізніше в 1930-х роках міністр закордонних справ Польщі Юзеф Бек намагався реалізувати союз з Угорщиною і Румунією, а також Італією Беніто Муссоліні, як гарантом безпеки держав-членів союзу на фоні загроз зі сторони ССРСР та Третього Рейху. Дані концепції не вдалося реалізувати у зв'язку з вибухом Другої світової війни. Пізніше про них майже повністю забули у зв'язку з советською окупацією центрально-східноєвропейських країн, що були включені до т.зв. «варшавського блоку».

Підкреслимо, що згадані концепції Міжмор'я мали одну важливу спільну рису. Ідея союзу держав Центрально-Східної Європи виникла в першу чергу з ціллю захистити свою незалежність і суверенітет від російської й німецької загрози. Саме ці дві сили Пілсудський вважав головною загрозою як для Польщі, так і для всього регіону. Як бачимо, його передбачення мали й мають сенс (Труморгія – значennya suchasnoho Mizhmoř'ya dlya Ukrayiny, 2023).

Варто також нагадати, що провідні українські політики й теоретики геополітики віддавна усвідомлювали важливість консолідації Середньої Європи. Вже в добу УНР існував план проведення спільної міжнародної конференції народів і держав цього субрегіону, але через воєнні дії його не вдалося здійснити. Також ідеолог «вольового»/чинного українського націоналізму Дмитро Донцов (1883–1973) ще перед Першою світовою війною говорив про потребу формування блоку держав супроти імперіалізму Росії. Деяко пізніше в праці «Підстави нашої політики» (1921) він сформулював цю думку як імператив геополітичної стратегії майбутньої Української держави. Деяко пізніше провідники ОУН і її теоретики вважали головною умовою постановля Української держави створення «геополітичного муру» у складі країн Середньої Європи перед загрозами з боку Євразії (Bagan, 2018, p. 216).

Нинішня влада України в умовах повномасштабної агресії з боку Росії також підтримує ініціативу «Міжмор'я». Саміт актуальної інтеграційної ініціативи держав середньої Європи – «Тримор'я», що відбувся в Ризі 21–22 червня 2022 р., виявив дві позитивні тенденції. По-перше, «Тримор'ям» зацікавились в Україні на найвищому рівні. В Ризі учасники саміту вислухали відеозвернення президента України В. Зеленського, а в залі за одним столом з главами дванадцяти держав, урядів і керівниками делегацій високого рівня була присутня віцепі-керка Верховної ради О. Кондратюк. Також успішно спрацювала важлива для

сучасного суспільства синергія між органами влади та експертним середовищем, що активно популяризувало тематику «Тримор'я» через публікації, круглі столи, наукові дослідження. По-друге, про Україну активно заговорили в самій Ініціативі. В ході усього саміту тема України піднімалася на усіх тематичних панелях. Починаючи з класичної Президентської панелі, де лідери обмінюються виступами, і закінчуючи вузькоспеціалізованими дискусіями про діджиталізацію чи залізничний транспорт, на яких питання про Україну залишались в топі. Звичайно, підвищений інтерес зумовлений передусім вторгненням Росії. Однак основу початку діалогу між «Тримор'ям» та Україною послідовно закладала саме українська дипломатія. Окрім чинника війни, цьому посприяло також головування на саміті партнерської нам Латвії (Slyvchuk, 2022). Помітним стає тренд, коли головуюча держава залучає треті країни до співпраці, виходячи з власних інтересів та амбіцій.

Завдяки цьому в відносинах між Україною та ініціативою «Тримор'я» (3SI) відбулися засадничі зміни: Україні надали статус держави-партнера в 3SI. Звісно, кінцевою метою є повноправне членство, однак це перший крок до виправлення політичної помилки, через яку Україна не долучилась до ініціативи ще у 2016-му, в рік її заснування. Завдяки цьому Україна стала політично інтегрованою в регіон. Партнерство з Польщею та Литвою є стратегічним, а війна наочно показала нашу близькість з інтересами інших держав Центрально-Східної Європи (Mukhailchenko, 2013). Чому «партнер-учасник»? Даний вид членства створили спеціально для України, яка не входить в ЄС, проте за рівнем інтеграції в проєктах «Тримор'я» вважається його повноцінним членом. Очікується, що з часом кількість партнерів-учасників може збільшитися, йдеться про Молдову, Боснію і Герцеговину та навіть Грузію (Trymorya, 2023).

Окрім них кандидатом на поглиблену участь у «Тримор'ї» може стати й Фінляндія. Залучення Гельсінкі виглядає географічно логічним, адже не змушує змінювати формат на «Ініціативу чотирьох морів», як це було б у випадку з Грецією. Тим більше, Фінляндія має чимало спільних транспортних проєктів із країнами 3SI: залізничну гілку Rail Baltica, автомагістраль Via Baltica, будівництво терміналу СПГ в Палдіскі (Естонія) тощо (Slyvchuk, 2022).

В контексті ідей Інтермаріум, окремо слід згадати про Туреччину та країни Південного Кавказу – Грузію, Вірменію, Азербайджан. Поглиблення всебічної співпраці з цими країнами – повністю відповідає інтересам України, тим паче, що з деякими з цих країн Київ вже має певний досвід створення та функціонування міждержавних об'єднань – ГУАМ з Грузією та Азербайджаном включно (Haidai, 2023).

Нашій державі є що запропонувати «Тримор'ю». Україна зацікавлена у диверсифікації постачання енергоносіїв та вже зараз є учасником проєкту газового коридору Північ-Південь, через який транспортуватиметься норвезький газ. Польща таким чином виступатиме для України транзитером, що фінансово вигідно і для Варшави. Більш того, потенціал національних підземних газосховищ є нашою сильною стороною (Oleksandr Slyvchuk, 2022). На рівні «Тримор'я» активно обговорюється перспективне розширення газового інтерконнектору України з Польщею. Зокрема, йдеться про зв'язок між вузлами Германовичі (Hermanowice) в Польщі та Більче-Волиця в Україні та збільшення пропускної здатності до 8 млрд куб. м. За інформацією ОГТСУ, ГТС України вже має тех-

нічну можливість фізично отримувати з Польщі 6,6 млрд куб. м газу на рік, в той час як Польща може транспортувати до кордону з Україною лише 2 млрд куб. м на рік (Slyvchuk, 2022b).

У транспортній інфраструктурі Україна є учасником логістичного проекту 3SI Viking Train, що з'єднав порт в Одесі з країнами Балтії. Київ також задекларував своє бажання долучитися до транспортного коридору Via Carpathia. Наша участь у Via Carpathia – це можливість швидкісного коридору з території Польщі через західні та центральні регіони України до порту в Одесі. Йдеться також про швидкісний коридор з Польщі (Жешув) через західні області України в напрямку до Румунії (Сучава) та далі на південь (Slyvchuk, 2022).

Усе сказане вище свідчить, що для сучасної України проблема консолідації молодих демократій центральноєвропейського субрегіону є справою найвищого пріоритету. Водночас, на нашу думку, одним з першочергових завдань України в пошуку гідного місця в Європі та світі є збереження національної ідентичності. Український політолог М. Михальченко справедливо зазначає, що стосовно України НАТО і ЄС здійснюють стратегію політичного й економічного тиску (батіг) й дозованої підтримки – гранти, кредити, військова й гуманітарна допомога (медяник). Ця стратегія має за мету не лише прив'язати Україну до Заходу, але й перебудувати її економіку відповідно до західних стандартів (Mykhailchenko, 2013).

Така позиція західних партнерів з одного боку, сприяє захисту українського суверенітету в умовах російської агресії. З іншого – не цілком відповідає національними інтересами України, позаяк гальмує й гальмуватиме зростання економічної могутності нашої держави. Цю політику слід розглядати як свідоме розповсюдження економічних, ідеологічних та культурних впливів США та, особливо, ЄС на Україну, які спираються на ідеологію глобалізму та мультикультуралізму й несуть опосередковану загрозу українській національній державності/ідентичності, як не до кінця сформованій.

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Сьогодні Україна розбудовує свою державність між двома силами – Росією та Європейським Союзом. Уроки політики багатовекторності свідчать про хибність і безперспективність цього шляху. Саме тому пріоритетною видається переорієнтація зовнішньої політики на регіональний рівень. За існуючих обставин створення союзу країн Центрально-Східної Європи, так званого «Міжмор'я» (Балто-Чорноморського союзу), за підтримки Сполучених Штатів Америки може значно посилити мілітарну й енергетичну безпеку цього регіону, сприяти розвитку його інфраструктури і, таким чином, позбавити його статусу буферної зони між Росією та Заходом.

Україні необхідно відмовитися від ролі «бідного прохача» щодо ЄС, до якого ставляться зверхньо. Аби поліпшити відносини з країнами-сусідами, насамперед Польщею й Угорщиною, необхідні нові привабливі ініціативи різного змісту у просторі «Міжмор'я» – господарські, торгівельні, освітні, культурні, військово-стратегічні, інноваційні. Тож слід запропонувати свій план участі економік макрорегіону «Міжмор'я» в торгівельних відносинах на євразійському просторі, свій план безпеки в зоні Чорного моря, який з огляду на війну на Донбасі й окупацію Росією Криму є актуальним, свій план співпраці університетів Середньої Європи задля протидії уніфікаційним процесам у сфері культурно-освітнього й інтелектуального життя, спричинених насадженням ідей глобалізму, космополітизму, універса-

лізму і т. ін. Тільки така Україна – активна, креативна й наступальна, з твердою позицією зможе змінити ставлення сусідів до себе (Kot, 2019).

З огляду на це, українські політичні еліти повинні виховуватися, формуватися та обиратися на керівні посади в контексті вимог політики, спрямованої на якнайшвидше виведення України на одне з провідних місць в регіоні Середньої Європи. Тому нагальними та актуальними є систематичні науково-ідеологічні, інформаційно-пропагандистські проекти з відпрацювання ефективних методик, ціннісних, фактологічних, духовно-культурних основ нації задля формування європейської ідентичності українства, з одночасним збереженням власної самобутності, що мало би включати організацію й проведення наукових конференцій із зазначених проблем, спеціальних книжкових видань, інтернет-сайтів, журналів і т. ін. (Umland, 2016, p. 221).

References [Список використаної літератури]

- Umland, A. (2016, 5 kvitnya). Ukraine's Understandable But Senseless Hope for NATO Membership. *Atlantic Council* [in English]. [Umland A. Ukraine's Understandable But Senseless Hope for NATO Membership. *Atlantic Council*. 2016, 5 April. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraine-s-understandable-but-senseless-hope-for-nato-membership/> (дата звернення: 12.02.2024)].
- Bagan, O. (2018). Crisis in the Mediterranean? or Geopolitical crossroads of Central and Eastern Europe. *The mission of Ukraine and national interests in the globalized world: the vision of nationalists*. Zbirnyk materialiv P'yatykh Banderivs'kykh chytan', Astrolabiya, 210–222 [in Ukrainian]. [Баган О. Криза Міжмор'я? або Геополітичні роздоріжжя Середньо-Східної Європи. *Місія України та національні інтереси в глобалізованому світі: візія націоналістів*: Збірник матеріалів П'ятих Бандерівських читань. Астролябія. 2018. С. 210–222].
- Omelchenko, M. (2023, September 4). Benelux in Central Europe. The project of the "Balto-Black Sea Union": has it become closer during the year and a half of Putin's war? (2023, 4 September). *LRT- Lithuanian National Radio and Television* [in Ukrainian]. [Омельченко М. Бенілюкс у Центральній Європі. Проект «Балто-Чорноморського Союзу»: чи став він ближче за півтора роки війни Путіна? *LRT- Lithuanian National Radio and Television*. 2023, 4 вересня. URL: <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2066918/beniliuks-u-tsentral-nii-evropi-proiekt-balto-chornomors-kogo-soiuzu-chi-stav-vin-blizhche-za-pivtora-roki-viini-putina> (дата звернення: 12.02.2024)].
- Hayday, V. (2023). Intermarium and Ukraine: can the Baltic-Black Sea Union be a real project? *Comments.Ua* [in Ukrainian]. [Гайдай В. Інтермаріум та Україна: чи може Балто-Чорноморський союз бути реальним проектом? *Comments.Ua*. 2023. URL: <https://comments.ua/ua/blog/intermarium-ta-ukraina-chi-mozhe-balto-chornomorskiy-soyuz-buti-realnim-proektom-2307.html> (дата звернення: 12.02.2024)].
- Kot, R. (2019, 24 lipnya). Ukraine should establish cooperation with the format of the Bucharest Nine states at the institutional level. *Borysfen Intel*. [in Ukrainian]. [Кот Р. Україні варто налагодити співпрацю з форматом держав Бухарестської дев'ятки на інституційному рівні. *Борисфен Інтел*. 2019, 24 липня. URL: https://bintel.org.ua/projects/path_nato_eu/ukraina-ta-mizhmorya/ (дата звернення: 12.02.2024)].
- Mukhalychenko, M. (2013). Ukraine has taken the first step, what's next? *Naukovi zapysky*, 6 (68), 294–301 [in Ukrainian]. [Михальченко М. Україна зробила перший крок, що далі? *Наукові записки*. 2013. 6, вип. 68., с. 294–301].
- Slyvchuk, O. (2022, 25 sichnya). The Three Seas is getting closer: what will help Ukraine in the Central European initiative. *Yevropeys'ka pravda* [in Ukrainian]. [Сливчук О. Тримор'я стає ближчим: що допоможе Україні в центральноевропейській ініціативі. *Європейська правда*. 2022, 25 січня URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2022/01/25/7133066/> (дата звернення: 12.02.2024)].
- Slyvchuk, O. (2022, 5 lyipnya). "Candidate for membership" of the Trimore: how Ukraine can better take advantage of the new status. *Yevropeys'ka pravda*. [in Ukrainian]. [Сливчук О. «Кандидат у члени» Тримор'я: як Україні краще скористатися новим статусом. *Європейська правда*. 2022, 5 липня. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2022/07/5/7142615/> (дата звернення: 12.02.2024)].
- Slyvchuk, O. (2022). Ukraine and the Mediterranean: non-virtual reality. *Christian service in order*. [in Ukrainian]. [Сливчук О. Україна і Міжмор'я: невіртуальна реальність. *Християнська служба порятунку*. 2022 URL: <https://crs-center.org/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%> (дата звернення: 12.02.2024)].

Three Seas – the meaning of the modern Mediterranean Sea for Ukraine. (2023, September 6). Printing house (2023, September 6) [in Ukrainian]. [Тримор'я – значення сучасного Міжмор'я для України. (2023, 6 вересня). Друкарня (2023, 6 вересня). URL: <https://drukarnia.com.ua/articles/trimor-ya-znachennya-suchasnogo-mizhmor-ya-dlya-ukrayini-wnZBh> (дата звернення: 12.02.2024)].

Стаття надійшла до редакції 28.02.2024

Sekh D. A.

Department of International Relations and Diplomatic Service
Faculty of International Relations
Ivan Franko National University of Lviv
Sichovyh Striltsiv str., 19, Lviv, 79000, Ukraine

“MIZHMORYA” – AN IMPORTANT REGIONAL ALLIANCE IN THE PROCESS OF THE FORMATION OF UKRAINE

Summary

The study focuses on the concept of «Intermarium»/«Three Seas» and the possibility of Ukraine's participation in this initiative to strengthen and preserve national statehood. Focusing on the potential benefits that these geopolitical concepts can bring to Ukraine, the study identifies the possibility of increasing national statehood and the overall development of the country. Scientifically substantiated variable influence of associations of Central Europe on Ukraine and its ability to preserve the sovereignty of both domestic and foreign policy.

The article considers a thorough analysis of the opportunities and risks associated with potential integration into various associations, and also assesses their consequences for the sovereignty of Ukraine.

New prospects for Ukraine are analyzed through the active participation of Latvia in the «Three Seas». The scientific article highlights the participation of Greece at the 3SI-2021 summit in Sofia, where Bulgaria actively proposed the involvement of Athens in the «Three Seas» because of the possible construction of a gas terminal. The key role of energy and cooperation in the gas sector became the basis for attracting non-member states. In addition, the work notes the possible participation of Finland, taking into account its geographical logic and the existing joint transport projects with the countries participating in the «Three Seas».

Among the key initiatives covered in the article, in particular, are the plans for cooperation between the Ukrainian economy and the Intermarium within the Eurasian space, the development of a strategy for ensuring the security of the Black Sea and the search for new forms of cooperation between the universities of Central Europe.

Such an approach, covered in the article, offers a way to intensify and expand Ukraine's cooperation with neighboring countries, causing positive changes in their perception of it. It is important for Ukrainian political elites to actively work on projects aimed at leadership among the countries of Central Europe. This involves the development of methods, values and spiritual and cultural foundations for creating the European identity of Ukrainians, preserving their own identity.

Details are disclosed the advantages and limitations of membership in the European Union and NATO, as well as their impact on Ukraine's relations with Russia, Poland and Hungary. The main goal is to find out whether Ukraine can achieve full sovereignty without resolving all issues related to its ultimate status as a state. The study reveals a variety of prospects and alternatives for Ukraine in the context of further development and preservation of sovereignty, paying attention to various possible ways of development of the country.

Key words: concept of «Intermarium», regional engagements of associations, interstate relations, sovereignty, national statehood.